

Hørings svar om nye affaldsregulativer

et oplæg til Indre By Lokaludvalg og Christianshavns Lokaludvalg

14.09.2011

Byens affaldshåndtering har skiftet karakter gennem tiderne. Igennem store del af byens historie drevet af nødvendigheden for at kunne komme frem for gadernes affalds bjerge og for overhovedet at kunne holde stanken ud. I lyset af 1800-tallets sanitære forståelse blev byen gennemkloakeret, så vores fækalier (de mest næsepirrende og snyltekredsløbspotente dele af vores affald) blev sendt i havet. I det meste af et århundrede lignede det den perfekte løsning. Men de stadige udledninger fra by og land akkumulerede over tid dertil, at det har været ved at tage livet af farvandene omkring os. Vi ser samme problemer med brugte biler, møbler, skibe og alle de andre fornødenheder for opretholdelsen af en moderne tilværelse. Vi står med en gryende bevidsthed om, at det ikke er nok bare at flytte dem ud af synsfeltet - at væk er borte.

I den industrialiserede æra har vi brugt og smidt væk som aldrig før. Vores velstand er bygget på en køb og smid væk-kultur, hvor man tilskyndet af skiftende moder og stilretninger har købt nyt og bortskaffet det gamle uden at skele til, om det stadig kunne bruges eller genanvendes. Her i begyndelsen af et nyt årtusinde står det klart, at vi er mange mennesker på en lille planet. Vi ved godt, at vores nuværende forbrugsmønstre ikke kan fortsætte, men overgangen er svær. Og en ny håndtering af byens affald vil stå helt centralt i Københavns omlægning til en bæredygtig miljømetropol.

I fremtidens miljømetropol skal alle materialer videre i nye opgaver. Affaldet er en dyrebar ressource, og den nuværende praksis med at skylle ud i samme afløb og smide alt i samme beholdere for derefter at have alle problemerne med at skille tingene ad igen eller gøre alt til aske, står til at blive udfaset. Vi må helt bogstaveligt skrotte vores nuværende affaldsbegreb.

Det vi kræve en stor indsats af byen at etablere de rette strukturer for, at alt kommer godt videre, og det vil kræve en omfattende deltagelse af alle byens borgere, brugere og virksomheder. Men fremover skal alt så vidt muligt sorteres ved kilden. Det indebærer en magerettet pædagogisk indsats, det vil fordr ny viden og nye strukturer for indsamling af affald, det vil tage tid, og det vil over tid virke tilbage på vores produkter, så de ikke bare er hensigtsmæssige og attraktive at bruge, men fuldt så meget er lette at bringe i videre kredsløb efter endt brug.

Waste equals Food hedder det i Vugge til Vugge-terminologien. Affaldet må fuldt ud være føde for nye processer. At forstå og efterleve dette er en forudsætning for at fremtidens miljømetropol kan blive et overflodssamfund. Københavns Kommune bør derfor gennem sine affaldscirkulærer systematisk understøtte byens borgere og virksomheder i at kildesortere sit affald og nedsætte sine affaldsmængder gennem ændrede forbrugs- og indkøbsvaner.

Det er derfor uforståeligt, at der med de nye affaldscirkulærer er lagt op til, at man ikke betaler for den mængde affald, man producerer, men afregner pr. husstand eller erhvervsmaal. Den nye affaldshåndtering har demonteret det økonomiske incitament til at kildesortere og til at mindske affaldsmængderne.

Understøttelse af Københavns Kommunes klimaplan

En ny rapport fra Det Europæiske Miljøagentur, *Waste opportunities - Past and future climate benefits from better municipal waste management in Europe*, påpeger, at der er et stort klimapotential i en ændret håndtering af affaldet. Det er således anslået, at europæiske lande i 2020

vil kunne mindske udledningen af drivhusgasser med op til 78 mio. ton CO₂-ækvivalenter eller omkring 1½ gange de nuværende samlede danske udledninger. Disse reduktioner opnås først og fremmest på to områder, 1) en reduktion af metan-udledninger fra affaldsdeponering, samt 2) en markant øgning af recirkuleringen af materialer. I og med at København brænder en stor del af sit affald, ligger klimapotentialt for København først og fremmest i en øget recirkulation. Der ville være ønskværdigt med regulativer og praktiske foranstaltninger i dagligdagen, der understøtter en sådan bestræbelse.

For nylig måtte opgørelsen af de samlede danske udledninger af drivhusgasser øges med flere mio. ton CO₂ pr. år, svarende til to vindmølleparker af Anholt-størrelsen, fordi man havde konstateret et markant højere indhold af plastic i vores affald. Ved at sætte helhedsorienteret ind på affaldsområdet, vil man samtidig kunne støtte op om intentionerne i Københavns Kommunes klimaplan.

Således kunne man med fordel i begge regulativer under § 1 indsætte målsætninger for reduktion af klimabelastende drivhusgasser fra affald. På det praktiske plan kunne det implementeres i et udbygget affaldssorteringssystem, hvor borgeren kan sortere for eksempel forskellige plasttyper; helst hvor det øvrige daglige husholdningsaffald allerede sorteres.

Mere genbrug, mindre affald, mindre afbrænding

Med mere end 800 kg affald om året pr. indbygger (2008) er Danmark et af de lande, som producerer mest affald (det tilsvarende tal for EU som helhed er 524 kg). Heraf afbrændes mere end 600 kg pr. indbygger. I København har vi udviklet et system, hvor en meget stor del af affaldet afbrændes i kraftvarmeværker. Det giver dels billig fjernvarme, dels mindskede udledninger fra lossepladser og opfyldninger, som er en af de store kilder til udledning af drivhusgasser. Så der har været god logik i denne afbrænding. Men i en verden, hvor ressourceknapheden bliver stadig mere nærværende, kan denne totalafbrænding ikke fortsætte.

Vi bliver nødt til fremover at genbruge så meget som muligt. Og det kræver, at strukturen omkring hele affaldskæden bliver udbygget, fra under køkkenvasken over baggårdenes affaldstempler til et udbygget system af byttepladser og nærgenbrugspladser.

Flere afleveringspladser i nærområdet

I august 2009 kunne man i CityAvisen læse, at ”Beboerne i Indre By er blandt de københavnerne, der er dårligst til at skille sig af med affald på kommunens genbrugspladser. En undersøgelse foretaget for Amagerforbrænding viser, at kun hver femte City-borger har benyttet sig af genbrugspladserne det seneste år.”

Dette hænger nøje sammen med, at der i Indre By-Christianshavn kun findes en enkelt nærgenbrugsplads, som er placeret på Christiania, hvor tilkørselsforholdene udefra ikke er optimale. Ellers ligger de nærmeste genbrugspladser i Vermlandsgade på Amager og i Vasbygade i Sydhavnen.

Københavns Kommune har et system af genbrugsstationer (som kan modtage op til 30 forskellige affaldsfraktioner) og nærgenbrugsstationer (som kan håndtere 9 forskellige affaldsfraktioner). Hvis det skal lykkes at gøre det centrale København til en bydel, hvor det er enkelt at bo uden at have egen bil, og at drive virksomhed uden at have køretøjer stående - og samtidig sikre øget genbrug og kildesortering - er det vigtigt at få flere nær-genbrugsstationer.

Ved Københavns Rådhus har de kommunale administrative instanser en mindre miljøstation til rådighed. Et finmasket netværk af sådanne steder i forbindelse med kommunale institutioner over hele byen ville være en oplagt udbygning af særlig den del af affaldshåndteringsområdet, som handler om genbrug og recirkulering.

Nærgenbrugsstationen på Christiania

På Christiania har man et godt samarbejde med Miljøkontrollen og Amagerforbrænding omkring genbrugsstationen. Her nyder borgerne godt af, at det er tilladt at klunse, det vil sige at fjerne indleveret affald eller genbrugsmaterialer af enhver slags, så længe det er til eget forbrug. Genbrug på denne måde er ganske klima- og miljøvenlig, da man både nedsætter mængden af affald og samtidig nedsætter behovet for køb af nye genstande. Altså er man med til at nedsætte affaldsstrømmen og at bibeholde de stadig anvendelige genstande.

One man's trash is another man's treasure

De fleste genbrugsstationer har i dag sådanne byttecentre, men denne ordning kunne med fordel udbygges. Et mere tætmasket netværk af byttecentre kunne medføre, at langt flere ting fandt nye ejermænd m/k. Og måske en kommunal online-service kunne sikre, at langt flere gjorde brug af ordningen - eller måske endnu bedre, at en blå sofa ikke først skulle den lange vej på genbrugsstationen, før den kom videre til sin nye ejermand m/k i naboopgangen.

Sortering ved kilden

Når man ser sig rundt omkring i vores nabolande, så er de gennemgående langt bedre til at sortere. Hvor vi i København synes at have svært ved overhovedet at ramme affaldskurvene, så er der over alt på Berlins S-togsperroner fire fraktioner at vælge imellem *papir, glas, emballage* og *andet*. Mange steder er der containere for organisk materiale, og i gaderne sorterer man mange steder i flere farver glas.

Mulighederne i dag begrænser sig i København alt for mange steder til at putte alt affald i samme ene beholder. I et konkret tilfælde i Indre By var der i en lille ejendom med 5 lejligheder problemer med, at der ofte ikke var plads i affaldscontaineren. Man forhørte sig derfor om mulighederne for at få udbygget med en lille papircontainer, som så kunne tømmes mindre hyppigt. Men det blev afslået. I stedet står der nu to affaldscontainere til det hele.

Sådanne henvendelser burde håndteres helt anderledes, og alle signaler om, at der er vilje til yderligere sortering, burde opfølges langt mere proaktivt understøttende.

Kompostering af det organiske affald

Afhængig af situationen er op til 30-35% af vores husholdningsaffald køkkenaffald, og der synes at være et stort ønske at kunne kompostere sit organiske husholdningsaffald. Hvis vi vil have ikke bare bæredygtige byer, men også mad fra bæredygtige jordbrug, er det på sigt nødvendigt at få i hvert fald en del af disse næringsstoffer tilbage i landbrugsjorden.

Mange steder er byjorden i dag forurennet efter lang tids industriel aktivitet. I første omgang kunne den komposterede jord således anvendes til forbedring af den urbane jordkvalitet og jordudskiftning til plantekasser, altankasser, taghaver og urban farming-initiativer i byens mellemrum.

Stop spild af mad

Det har lige været opgjort, at vi i gennemsnit smider 63 kg mad ud pr. person pr. år, og at husstande med enlige smider hele 100 kg mad ud pr. person pr. år. For en by af Københavns størrelse bliver det til et meget stort bjerg af ikke-spiste madvarer. I en verden, hvor sult er en påtrængende virkelighed for tæt ved 1 mia. mennesker, er dette et moralsk-etik problem. Men samtidig repræsenterer ikke mindst de animalske fødevarer en meget stor klimapåvirkning. I nylige beregninger af det samlede klimafodaftryk for Hovedstadsområdet, udgjorde fødevarerområdet 4,2 ton CO_{2e} pr. indbygger pr. år. Der ligger således en stor synergisk opgave i at klima- og affaldsoptimere byens fødevarerforsyning.

Igen en indsats, som ud over bedre sortering kræver en bred indsats for mere viden, mindskede portioner (til små husstande), mindskede mængder af emballage, osv. Affald er ikke altid lige interessant at tale om. Derfor skal man måske se ud over affaldsområdet i snæver forstand for at sikre mindre affaldsmængder og bedre affaldsrutiner.

Den optimale transport

I forbindelse med håndteringen af Christianias husholdningsaffald har Christiania lige nu en 1-årig dispensation til fortsat selv at køre sit affald til forbrændingen. Den hidtidige ordning blev før sommerferien annulleret, fordi transporten af husholdningsaffaldet fremover skal varetages af det vognmandsselskab, som qua sine Euro 5-motor havde vundet liciteringen. Men disse store enheder er ikke nødvendigvis optimale, og på det praktiske plan vil det medføre, at nogle beboerne i området ville komme til at gå op til 2 km for at kunne aflevere sit husholdningsaffald på steder, hvor disse store køretøjer kan opsamle affaldet. Derfor har Christiania frem til 1. maj 2012 fået lov til at fortsætte deres egen kørsel til forbrændingen.

Man burde her overveje at optimere de mindre og ældre biler ved at udstyre dem med partikel-filtre, således at de lokale kræfter kan fortsætte deres lokale virke med affaldshåndteringen. Dette skal selvfølgelig, som ved anden transport af affald, udføres på en logistisk optimal måde, for ikke at belaste byen med unødvendig kørsel.